

---

# Pomoc publiczna udzielana przedsiębiorcom przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych

---

Artykuł przedstawia formy pomocy stosowanej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych (ZUS) w przypadku wniosków przedsiębiorców o umorzenie należności z tytułu składek, rozłożenie na raty lub odroczenie terminu ich płatności. Na podstawie obowiązujących przepisów prawa powyższe wnioski, które są rozpatrywane przez ZUS lub dyrektora oddziału ZUS, działającego jako organ egzekucyjny, podlegają analizie pod względem stosowania przepisów z zakresu pomocy publicznej, w szczególności pomocy *de minimis*. Dane statystyczne oraz przepisy prawne dotyczące tej pomocy zostały przedstawione według stanu z 31 grudnia 2019 r.

Przepisem regulującym zasady przyznawania pomocy publicznej w państwach członkowskich Unii Europejskiej jest art. 107 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, który zawiera podstawową zasadę obowiązującą we wspólnotowym prawie konkurencji, tj. generalny zakaz udzielania pomocy ze środków publicznych w jakiegokolwiek formie, która grozi zakłóceniem konkurencji oraz jest niezgodna z regułami wspólnego rynku w zakresie, w jakim narusza wymianę handlową.

**Słowa kluczowe:** pomoc *de minimis*, pomoc publiczna, rozłożenie na raty, składki na ubezpieczenia społeczne, umorzenie należności

Otrzymano: 31.08.2020

Zaakceptowano po recenzjach: 19.03.2021

DOI: 10.5604/01.3001.0014.8419

## Wprowadzenie

Pomoc publiczna udzielana przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych (ZUS) może mieć postać pomocy *de minimis*, pomocy indywidualnej na restrukturyzację oraz na naprawę szkód spowodowanych klęskami żywiołowymi lub innymi nadzwyczajnymi zdarzeniami.

Zasady postępowania w sprawach dotyczących pomocy *de minimis* stosowane w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych opierają się na przepisach Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej<sup>1</sup>. Warunki przyznawania tej pomocy określono w trzech rozporządzeniach wspólnotowych, obejmujących:

- 1) pomoc *de minimis*<sup>2</sup>,
- 2) pomoc *de minimis* w sektorze rolnictwa<sup>3</sup>,
- 3) pomoc *de minimis* w sektorze rybołówstwa<sup>4</sup>.

Zagadnienia odnoszące się do pomocy *de minimis* wskazane zostały w przepisach krajowych: w ustawie z 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej<sup>5</sup> oraz w wielu aktach wykonawczych – rozporządzeniach regulujących powyższe zagadnienia, w których ujęto m.in. zakres stosowanej pomocy, tryb wydawania zaświadczeń o pomocy *de minimis* czy kwestie monitorowania przyznanego wsparcia. Zaznaczenia wymaga zasada wynikająca głównie z orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej i mówiąca o tym, że akty prawa europejskiego mają prymat nad prawem krajowym<sup>6</sup>.

Celami niniejszej publikacji są analiza aktualnie obowiązujących przepisów unijnych, jak i polskiego ustawodawstwa w zakresie możliwości udzielania pomocy publicznej oraz wykazanie, że powyższe przepisy umożliwiają zwiększenie poziomu objęcia dobrowolnymi

1 Art. 107 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej – wersja skonsolidowana traktatu (Dz. Urz. UE C 202 z 7.06.2016); dalej: TFUE.

2 Rozporządzenie Komisji (UE) nr 1407/2013 z 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis* (Dz. Urz. UE L 352 z 24.12.2013); dalej: Rozporządzenie Komisji (UE) w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis*.

3 Rozporządzenie Komisji (UE) nr 1408/2013 z 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis* w sektorze rolnym (Dz. Urz. UE L 352 z 24.12.2013); dalej: rozporządzenie Komisji (UE) w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis* w sektorze rolnym.

4 Rozporządzenie Komisji (UE) nr 717/2014 z 27 czerwca 2014 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis* w sektorze rybołówstwa i akwakultury (Dz. Urz. UE L 190 z 28.06.2014); dalej: Rozporządzenie Komisji (UE) w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis* w sektorze rybołówstwa i akwakultury.

5 Ustawa z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz.U. z 2018 r. poz. 362); dalej: ustawa o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej.

6 Wyrok Trybunału Sprawiedliwości (TS) z 15 lipca 1964 r., C-6/64, Costa przeciwko E.N.E.L., ustanowił zasadę pierwszeństwa. Trybunał orzekł, że prawa wydane przez instytucje europejskie włączają się do systemu prawnego państw członkowskich, które zobowiązane są do ich przestrzegania. Prawo wspólnotowe jest nadrzędne w stosunku do prawa krajowego, co wyraża się w ten sposób, że jeżeli norma krajowa jest sprzeczna z przepisem wspólnotowym, władze państw członkowskich muszą stosować przepis wspólnotowy. Prawo krajowe nie jest zniesione czy uchylone, jedynie jego moc wiążąca jest zawieszona. Trybunał orzekł również, że nadrzędność prawa wspólnotowego stosuje się do wszystkich aktów krajowych, niezależnie od tego, czy były przyjęte przed danym aktem wspólnotowym, czy po nim.

formami spłaty należności z tytułu składek, a w konsekwencji wzrostu wartości wsparcia polskich przedsiębiorców. W artykule przedstawiono wybrane zagadnienia z zakresu przyznawania pomocy publicznej. Dane statystyczne oraz stosowane przez ZUS przepisy prawne dotyczące tej pomocy zostały podane według stanu z 31 grudnia 2019 r.

Definicja „pomocy publicznej” znalazła się w art. 107 ust. 1 TFUE. Przepis ten stanowi, że

z zastrzeżeniem innych postanowień przewidzianych w Traktatach, wszelka pomoc przyznawana przez Państwo Członkowskie lub przy użyciu zasobów państwowych w jakiegokolwiek formie, która zakłóca lub grozi zakłóceniem konkurencji poprzez sprzyjanie niektórym przedsiębiorstwom lub produkcji niektórych towarów, jest niezgodna ze wspólnym rynkiem w zakresie, w jakim wpływa na wymianę handlową między Państwami Członkowskimi<sup>7</sup>.

Cytowane przepisy obejmują podstawową zasadę dotyczącą kwestii przyznawania pomocy publicznej obowiązującą w krajach Unii Europejskiej (UE), która stanowi o generalnym zakazie udzielania tej pomocy ze środków publicznych, np. z budżetu państwa, jednostki samorządu terytorialnego, agencji rządowej. Ustanowiony zakaz wskazuje na zasadę równych szans dla wszystkich przedsiębiorców w Unii Europejskiej, gdyż beneficjenci tego rodzaju wsparcia znajdują się w uprzywilejowanej sytuacji rynkowej względem swoich konkurentów.

Jak wynika z zawiadomienia Komisji Europejskiej w sprawie pojęcia „pomocy państwa” w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE, pomoc publiczną stanowi pomoc państwa, jeżeli „zakłóca konkurencję lub grozi zakłóceniem konkurencji poprzez sprzyjanie niektórym przedsiębiorstwom lub produkcji niektórych towarów” oraz w zakresie, w jakim „wpływa na wymianę handlową między państwami członkowskimi”<sup>8</sup>. Są to dwa różne, aczkolwiek niezbędne elementy wchodzące w skład pojęcia „pomocy publicznej”, wobec czego przy ocenie pomocy państwa kryteria te są rozpatrywane łącznie<sup>9</sup>. Udzielenie pomocy publicznej wzmacnia pozycję jednego podmiotu względem pozostałych, konkurencyjnych, jednak jeśli nie ma ona negatywnego wpływu na wymianę handlową pomiędzy krajami członkowskimi, nie jest zakazana<sup>10</sup>. Omawiana definicja nie zawiera wymogu, aby zakłócenie konkurencji lub wpływ na handel były znaczące lub istotne. Niewielka kwota pomocy lub sytuacja, w której przedsiębiorstwo będące beneficjentem jest małe, nie wykluczają same w sobie naruszenia konkurencji lub groźby jej zakłócenia, pod warunkiem że prawdopodobieństwo takiego zakłócenia nie jest jedynie hipotetyczne<sup>11</sup>.

<sup>7</sup> Art. 107 ust. 1 TFUE.

<sup>8</sup> Pkt 185 zawiadomienia Komisji z 19 lipca 2016 r. w sprawie pojęcia pomocy państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE (Dz. Urz. UE 262 z 19.07.2016); dalej: zawiadomienie Komisji w sprawie pojęcia pomocy państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE, zawiadomienie Komisji z 19 lipca 2016 r.

<sup>9</sup> Wyrok Sądu z 15 czerwca 2000 r., T-298/97, T-312/97, Alzetta.

<sup>10</sup> A. Tomaszewska, *Pomoc publiczna w świetle prawa wspólnotowego* [w:] *Studia Biura Analiz Sejmowych Kancelarii Sejmu, nr 16. Wybrane problemy wspierania przedsiębiorstwa w Polsce*, red. G. Gołębiowski, A. Zygierewicz, Warszawa 2008, s. 32.

<sup>11</sup> Pkt 187 zawiadomienia Komisji w sprawie pojęcia pomocy państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE i wyrok TS z 24 lipca 2003 r., C-280/00, Altmark Trans.

Udzielanie pomocy publicznej ma charakter selektywny, gdyż uprzywilejowuje przedsiębiorstwa będące adresatem pomocy. Organ państwowy ma prawo samodzielnie określić beneficjentów pomocy lub warunki, na jakich środki pomocowe są przyznawane.

Jednym z organów udzielających pomocy publicznej w ramach pomocy *de minimis* w Polsce jest Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Zgodnie z zapisem ustawy o finansach publicznych<sup>12</sup> jest on jednostką sektora finansów publicznych, która gospodaruje swoim mieniem oraz prowadzi samodzielną gospodarkę finansową w ramach posiadanych środków<sup>13</sup>. Podmiot ten, realizując zadania związane z rozpatrywaniem wniosków przedsiębiorców o udzielanie ulg w opłacaniu składek lub ich umorzenie, każdorazowo jest zobowiązany do przeprowadzenia oceny tych wniosków pod kątem stosowania przepisów z zakresu pomocy publicznej.

## Przedsiębiorca jako podmiot udzielania pomocy publicznej

Beneficjentem pomocy publicznej może zostać jedynie przedsiębiorca prowadzący działalność gospodarczą, również zawieszoną, w tym w obszarze rolnictwa i rybołówstwa, także o charakterze niezarobkowym, bez względu na jego formę organizacyjno-prawną i sposób finansowania<sup>14</sup>.

W załączniku nr 1 art. 1 rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014<sup>15</sup> za przedsiębiorstwo uważa się podmiot prowadzący działalność gospodarczą, bez względu na jego formę prawną. Trybunał Sprawiedliwości definiuje pojęcie „przedsiębiorstwa” w sposób, który wskazuje, że za przedsiębiorstwo uważa się podmioty prowadzące działalność gospodarczą bez względu na ich status prawny i sposób ich finansowania<sup>16</sup>. Z tego względu zakwalifikowanie określonego podmiotu jako przedsiębiorstwa zależy całkowicie od charakteru jego działalności. Ta ogólna zasada niesie za sobą trzy ważne konsekwencje, wyszczególnione w pkt 8–10 zawiadomienia Komisji z 19 lipca 2016 r., które zostały potwierdzone w orzecznictwie wspólnotowym, tj.:

12 Art. 9 pkt 8 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2017 r. poz. 2077, z późn. zm.), dalej: ustawa o finansach publicznych.

13 C. Kosikowski, *Komentarz do art. 9 ustawy o finansach publicznych*, stan prawny na 1 maja 2011 r., LEX elektroniczny, w związku z Rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 20 czerwca 2001 r. w sprawie szczególnych zasad gospodarki finansowej oraz zasad lokowania środków Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. nr 67, poz. 711).

14 Pkt 6 zawiadomienia Komisji w sprawie pojęcia pomocy państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE.

15 Załącznik nr 1, art. rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z 17 czerwca 2014 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz. Urz. UE L 187 z 26.06.2014); dalej: rozporządzenie Komisji (UE) uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 TFUE.

16 Pkt 7 zawiadomienia Komisji w sprawie pojęcia „pomocy państwa” w rozumieniu art. 107 ust. TFUE.

- 1) status podmiotu na podstawie prawa krajowego nie jest decydujący, a podmiot zaklasyfikowany zgodnie z prawem krajowym jako stowarzyszenie lub klub sportowy może zostać uznany za przedsiębiorstwo w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE;
- 2) o stosowaniu zasad pomocy państwa nie decyduje to, czy dany podmiot utworzono jedynie w tym celu, by przynosił zyski, gdyż jednostki nienastawione na zysk również mogą oferować na rynku towary i usługi<sup>17</sup>;
- 3) klasyfikacja podmiotu jako przedsiębiorstwa zawsze odnosi się do konkretnej działalności, więc podmiot prowadzący jednocześnie działalność gospodarczą i działalność o charakterze niegospodarczym powinien być traktowany jako przedsiębiorstwo jedynie w odniesieniu do działalności gospodarczej<sup>18</sup>.

Do grona przedsiębiorców zaliczono osoby prowadzące działalność na własny rachunek, firmy rodzinne zajmujące się rzemiosłem lub inną działalnością, a także spółki lub stowarzyszenia prowadzące regularną działalność gospodarczą<sup>19</sup>. W orzecznictwie wspólnotowym pojęcie „przedsiębiorstwa” rozumiane jest szeroko i obejmuje swym zakresem wszystkie kategorie podmiotów zaangażowanych w działalność gospodarczą<sup>20</sup>. W ustawodawstwie polskim definicja „przedsiębiorcy” została wskazana w ustawie z 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców. Określono tam, że

przedsiębiorcą jest osoba fizyczna, osoba prawna lub jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, wykonująca działalność gospodarczą, [...] także wspólnicy spółki cywilnej w zakresie wykonywanej przez nich działalności gospodarczej<sup>21</sup>.

Definicja pojęcia „przedsiębiorcy” została ujęta również w ustawie z 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny, która mówi, że

przedsiębiorcą jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna [...] prowadząca we własnym imieniu działalność gospodarczą lub zawodową<sup>22</sup>.

Przepis zawiera ogólne wy tłumaczenie tego terminu, tj. pojęcia występującego w wielu przepisach Kodeksu, przy czym w komentarzu do tej ustawy wyjaśniono, że ma ono walor uniwersalny i odnosi się do wszelkich stosunków cywilnoprawnych<sup>23</sup>.

Warto podkreślić, że istotne zmiany, korzystne dla przedsiębiorców będących beneficjentami pomocy *de minimis*, wprowadziło rozporządzenie Komisji (UE) w sprawie

17 Wyrok TS z 29 października 1980 r., 209/78 do 215/78 i 218/78, Van Landewyck; wyrok TS z 16 listopada 1995 r., C-244/94, FFSA i in., wyrok TS z 1 lipca 2008 r., C-49/07, MOTOE.

18 Wyrok Sądu z 12 grudnia 2000 r., T-128/98, Aéroports de Paris przeciwko Komisji.

19 Rozporządzenie Komisji uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 TFUE.

20 Wyrok TS z 23 kwietnia 1991 r., C-41/90, Klaus Höfner and Fritz Elser przeciwko Macrotron GmbH, wyrok TS z 25 października 2001 r., C-475/99, Ambulanz Glöckner przeciwko Landkreis Südwestpfalz.

21 Art. 4 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców (Dz.U. z 2018 r. poz. 646, z późn. zm.), dalej: ustawa Prawo przedsiębiorców.

22 Art. 43<sup>1</sup> ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz.U. z 2018 r. poz. 1025, z późn. zm.).

23 P. Nazaruk, *Komentarz do art. 43(1) Kodeksu cywilnego*, stan prawny na 1 maja 2014 r., LEX elektroniczny.

stosowania art. 107 i 108 TFUE do pomocy *de minimis*. Podstawowa różnica w brzmieniu przepisów dotyczy braku konieczności badania sytuacji ekonomicznej przedsiębiorcy, co oznacza *de facto*, że nawet przedsiębiorca będący w trudnej sytuacji ekonomicznej, w rozumieniu wytycznych na ratowanie i restrukturyzację, od 1 stycznia 2014 r. może skorzystać z pomocy *de minimis*<sup>24</sup>. Zmiana ta umożliwi objęcie taką pomocą większej liczby przedsiębiorstw, zważywszy, że statusu przedsiębiorcy nie traci osoba, która okresowo zawiesiła prowadzenie działalności gospodarczej<sup>25</sup>.

## Pomoc *de minimis*

Ze względu na swą niewielką wartość w odniesieniu do pozostałych rodzajów wsparcia pomoc *de minimis* nazywana jest potocznie pomocą o niewielkich rozmiarach, która nie powoduje zakłócenia konkurencji na wspólnym rynku wewnątrz Unii Europejskiej. Nazwa pomocy pochodzi od łacińskiej paremii *de minimis non curat lex*, co oznacza, że prawo nie troszczy się o drobiazgi<sup>26</sup>. Jak wskazano w rozporządzeniu Komisji w sprawie stosowania art. 107 i 108 TFUE do pomocy *de minimis*, pomoc przyznana jednemu przedsiębiorstwu w danym okresie, która nie przekracza pewnej ustalonej kwoty, nie spełnia wszystkich kryteriów określonych w art. 107 ust. 1 TFUE i w związku z tym nie podlega procedurze zgłoszenia pomocy publicznej Komisji przewidzianej w art. 108 ust. 3 Traktatu<sup>27</sup>.

Dokładne określenie zasad i granic udzielania pomocy *de minimis* jest istotne, aby nie zakłócała relacji gospodarczych wewnątrz UE. Przepisy prawa określają kryteria dopuszczalności jej udzielenia, które m.in. polegają na nieprzekraczaniu ustalonego przepisami prawa progu pomocy w ustalonym czasie. Udzielenie pomocy *de minimis* jest możliwe wówczas, gdy łączna wartość tego rodzaju pomocy dla jednego przedsiębiorcy nie przekracza równowartości 200 tys. euro w okresie trzech lat podatkowych<sup>28</sup>, dla podmiotu prowadzącego działalność w sektorze transportu drogowego 100 tys. euro<sup>29</sup>, w sektorze rolnym 20 tys. euro<sup>30</sup>, natomiast w sektorze rybołówstwa i akwakultury nie

24 Rozporządzenie Komisji (UE) w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis*.

25 Art. 22–25 ustawy Prawo przedsiębiorców.

26 M. Kogut-Jaworska, *Pomoc de minimis i jej szczególna rola w systemie pomocy publicznej w Polsce*, „Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu. Finanse na rzecz zrównoważonego rozwoju” 2015, nr 437, s. 210.

27 Pkt 1 rozporządzenia Komisji (UE) w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis*.

28 Art. 3 ust. 2 rozporządzenia Komisji (UE) w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis*.

29 Pkt 5 rozporządzenia Komisji (UE) w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis*.

30 Art. 3 ust. 2 rozporządzenia Komisji (UE) nr 1408/2013 w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis* w sektorze rolnym, zmieniony rozporządzeniem 2019/316 z dnia 21 lutego 2019 r. (Dz. Urz. UE L 51 I z 22.02.2019 r.).

przewyższa 30 tys. euro<sup>31</sup> (dane na 31 grudnia 2019 r.). Okres trzech lat podatkowych jest oceniany w sposób ciągły, gdzie dla każdego przypadku nowej pomocy *de minimis* udzielanej przedsiębiorcy uwzględnia się całkowitą kwotę pomocy *de minimis* przyznaną w ciągu danego roku podatkowego oraz dwóch poprzedzających lat podatkowych<sup>32</sup>.

Kwestia dotycząca dnia udzielenia przedsiębiorcy pomocy *de minimis* w przepisach wspólnotowych i krajowych została ujęta dwojako. W rozporządzeniu Komisji (UE) nr 1407/2013 pomoc tę uznaje się za przyznaną w dniu, w którym przedsiębiorstwo uzyskuje prawo otrzymania takiego wsparcia zgodnie z obowiązującym krajowym systemem prawnym, niezależnie od terminu wypłacenia pomocy *de minimis* temu przedsiębiorstwu<sup>33</sup>. Przepisy ustawy z 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej za dzień udzielenia pomocy uznały dzień nabycia do niej prawa<sup>34</sup>. W tym przypadku uznawany jest prymat prawa wspólnotowego i w związku z tym akceptowane jest posługiwanie się definicją wynikającą z rozporządzenia.

## Analiza przesłanek udzielania pomocy *de minimis* przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych

Jak już wspomniano, przepisy TFUE zawierają generalny zakaz udzielania pomocy publicznej przedsiębiorcom przy użyciu zasobów państwowych, dopuszczając możliwość przyznania takiej pomocy jedynie w określonych przypadkach. W wyroku Trybunału Sprawiedliwości z 17 czerwca 1999 r. wskazano, że pomoc publiczna stanowi formę korzyści finansowej, która może być skierowana w dwóch przeciwstawnych kierunkach, jeden z nich polega na wydatkowaniu środków publicznych, zaś drugi na uszczupleniu wpływów środków finansowych<sup>35</sup>. Innymi słowy, udzielana pomoc może przyjąć formę pomocy czynnej polegającej na przekazaniu przedsiębiorcy środków pieniężnych lub rzeczowych oraz pomocy biernej dopuszczającej zmniejszenie ciężaru danin publicznych lub zaniechanie ich poboru<sup>36</sup>.

Z zawiadomienia Komisji w sprawie pojęcia „pomocy państwa” w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE wynika, że przekazanie zasobów państwowych może przybierać wiele form, np. dotacji bezpośrednich, kredytów i pożyczek, gwarancji, objęcia udziałów w kapitale przedsiębiorstw i świadczeń w naturze. Przepis ten wskazuje również, że nie musi nastąpić faktyczne przekazanie środków finansowych, wystarczy, że państwo zrezygnuje ze

31 Art. 3 ust. 2 rozporządzenia Komisji (UE) w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis* w sektorze rybołówstwa i akwakultury.

32 Art. 3 ust. 2 i 3 rozporządzenia Komisji (UE) w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis*.

33 Art. 3 ust. 4 rozporządzenia Komisji w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis*.

34 Art. 2 ustawy o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej.

35 Wyrok TS z 17 czerwca 1999 r., C-75/97, Królestwo Belgii przeciwko Komisji Wspólnot Europejskich.

36 M. Kogut-Jaworska, *Pomoc publiczna i jej szczególne znaczenie w systemie wsparcia publicznego w Polsce*, „Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu. Finanse Publiczne” 2016, nr 451, s. 188.

swoich przychodów<sup>37</sup>. Rezygnacja z przychodów, które w przeciwnym razie wpłynęłyby na rzecz państwa, przybiera postać przekazania zasobów państwowych<sup>38</sup>.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych może udzielić pomocy *de minimis* jedynie w formie, która pomniejsza przychody sektora publicznego. Na podstawie przepisów ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych składki oraz odsetki za zwłokę, koszty egzekucyjne, koszty upomnienia i dodatkowa opłata, zwane należnościami z tytułu składek<sup>39</sup>, mogą podlegać postępowaniom, których rezultatem będzie udzielenie tej pomocy. ZUS, procedując wnioski złożone przez przedsiębiorców w zakresie rozłożenia na raty należności z tytułu składek, odroczenia terminu płatności składek, umorzenia należności z tytułu składek, zawieszenia postępowania egzekucyjnego, umorzenia lub rozłożenia na raty kosztów egzekucyjnych, analizuje przepisy dotyczące pomocy publicznej. Podstawą prawną stosowanych przez ZUS ulg w spłacie należności z tytułu składek lub ich umarzania są przepisy ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji<sup>40</sup>.

Nowelizacja przepisów ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, która weszła w życie 1 grudnia 2015 r., wprowadziła zmianę treści art. 29, umożliwiając rozłożenie na raty należności z tytułu składek finansowanych przez ubezpieczonych niebędących płatnikami składek<sup>41</sup>. Zmiana przepisów przyczyniła się do objęcia dobrowolnymi formami spłaty większej części składek ubezpieczeniowych, jak również zwiększenia kwoty udzielanej przedsiębiorcom pomocy *de minimis*.

Jak zostało już wskazane, żeby pomoc *de minimis* mogła zostać przyznana przedsiębiorcy, musi spełniać szereg przesłanek ujętych w TFUE. Pomoc udzielana przez ZUS spełnia przesłankę jej publicznego charakteru, gdyż każdorazowo udzielana jest ze środków publicznych. Należy nadmienić, że w polskim ustawodawstwie definicja określająca środki publiczne została uregulowana w ustawie o finansach publicznych<sup>42</sup>. Zakład Ubezpieczeń Społecznych będący dysponentem Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, powołanym dla realizacji zadań z zakresu ubezpieczeń społecznych, jest uprawniony do stosowania ulg i umorzeń w odniesieniu do składek na ubezpieczenia społeczne, Fundusz Pracy, Fundusz Solidarnościowy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych i Fundusz Emerytur Pomostowych oraz na ubezpieczenie zdrowotne<sup>43</sup>.

Odnosząc się do uprawnień Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, podstawą przyznania przedsiębiorcy pomocy *de minimis* może być indywidualna decyzja administracyjna, np. decyzja o umorzeniu należności, stanowiąca jednostronne oświadczenie woli organu administracyjnego o charakterze władczym, określającym sytuację prawną konkretnie

37 Pkt 51 zawiadomienia Komisji w sprawie pojęcia pomocy państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE.

38 Wyrok TS z 16 maja 2000 r., C-83/98 P, Francja przeciwko Ladbroke Racing Ltd i Komisji.

39 Art. 24 ust. 2 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2020 r. poz. 266, z późn. zm.), dalej: ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych.

40 Ustawa z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz.U. z 2018 r. poz. 1314, z późn. zm.); dalej: ustawa o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

41 Art. 1 ust. 2 ustawy z dnia 9 kwietnia 2015 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. poz. 689).

42 Art. 5 ustawy o finansach publicznych.

43 Art. 32 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.



wskazanego adresata w indywidualnie oznaczonej sprawie. Wszystkie rozstrzygnięcia ZUS, czy to dotyczące udzielania ulg, czy odstąpienia od dochodzenia należności z tytułu składek, każdorazowo opierają się na spełnieniu kryterium selektywności, z wyjątkiem tych instrumentów, które mają charakter systemowy, tj. przewidziany ustawowo.

Udzielenie pomocy powinno się opierać na analizie przesłanek, które w myśl przepisów wspólnotowych mogą zakłócić konkurencję lub grozić jej zakłóceniem. W tym przypadku przyznanie ulgi bądź decyzja o rezygnacji z dochodzenia zaległości z tytułu składek może spowodować poprawę pozycji konkurencyjnej przedsiębiorcy, który będzie beneficjentem pomocy *de minimis*, w porównaniu z pozycją innych przedsiębiorców, z którymi rywalizuje. Dla celów zakwalifikowania działania Zakładu Ubezpieczeń Społecznych jako pomocy państwa w formie pomocy *de minimis* konieczne jest również zbadanie, czy pomoc może mieć wpływ na wymianę handlową.

Za dzień udzielenia pomocy *de minimis* przez ZUS uznaje się dzień zawarcia umowy o odroczenie terminu płatności składek lub rozłożenie na raty należności z tytułu składek, dzień wydania decyzji o umorzeniu należności z tytułu składek, postanowienia o rozłożeniu kosztów egzekucyjnych na raty lub postanowienia o umorzeniu kosztów egzekucyjnych bądź zawieszeniu postępowania egzekucyjnego.

## Udzielanie ulg i umarzanie należności z tytułu składek przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych jako forma pomocy dla przedsiębiorców

Zakład Ubezpieczeń Społecznych dokonuje analizy przesłanek pomocy *de minimis* w trakcie procedowania złożonych przez przedsiębiorców wniosków o umorzenie należności, udzielenie ulg, w tym o rozłożenie należności z tytułu składek na raty, odroczenie terminu płatności składek.

### Umarzanie należności z tytułu składek

Wnioski o umorzenie należności z tytułu składek są rozpatrywane na podstawie przesłanek enumeratywnie wymienionych w ustawie o systemie ubezpieczeń społecznych<sup>44</sup>. Należności z tytułu składek mogą być umarzone przez ZUS w całości lub w części w razie ich całkowitej nieściągalności<sup>45</sup>. Uregulowania wskazane w art. 28 ust. 3 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych mają charakter zamknięty, co oznacza, że jedynie w wymienionych sytuacjach

44 Art. 28 ust. 1–3a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

45 Art. 28 ust. 2 i 3 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

możliwe jest podjęcie pozytywnej decyzji organu. W razie spełnienia powyższej przesłanki ZUS nie jest nią związany, lecz każdorazowo podejmuje autonomiczną decyzję, która może być negatywna lub pozytywna. W sytuacji gdy wobec płatnika składek zostanie podjęta jednak pozytywna decyzja, umorzeniu temu mogą podlegać składki na:

- ubezpieczenie społeczne oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych należne za okres do 31 grudnia 1998 r.,
- ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych należne za okres od 1 stycznia 1999 r., na Fundusz Emerytur Pomostowych za okres od 1 stycznia 2010 r. oraz Fundusz Solidarnościowy od 1 stycznia 2019 r.

Należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne ubezpieczonych będących równocześnie płatnikami składek na te ubezpieczenia mogą być w uzasadnionych przypadkach umarzane pomimo braku ich całkowitej nieściągalności<sup>46</sup>. W tym przypadku Zakład Ubezpieczeń Społecznych może podjąć pozytywną decyzję po uwzględnieniu przesłanek wskazanych w rozporządzeniu Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie szczegółowych zasad umarzania należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne<sup>47</sup>, które wskazują na ważny interes osoby zobowiązanej. Według obowiązujących przepisów prawa część składek za zatrudnianych pracowników, którą finansują sami ubezpieczeni, nie podlega umorzeniu.

Istnieje również możliwość umorzenia przez ZUS należności z tytułu składek na podstawie art. 17 ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz o zmianie niektórych innych ustaw<sup>48</sup>. Pozytywna decyzja w tej sprawie może zostać wydana w przypadku, gdy przemawia za tym ważny interes osoby zobowiązanej. Uprawnionymi do złożenia wniosku o umorzenie są płatnicy składek, którzy w okresie obowiązywania ustawy o restrukturyzacji niektórych należności publicznoprawnych od przedsiębiorców<sup>49</sup> nie mogli skorzystać z tej opcji na mocy powyższych przepisów, gdyż np. nie byli przedsiębiorcami. W tej sytuacji analiza przepisów dotyczących pomocy *de minimis* będzie odnosiła się do przedsiębiorców prowadzących aktualnie działalność gospodarczą.

Na podstawie art. 17 ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych umorzeniu podlegają należności z tytułu składek na:

- ubezpieczenie społeczne oraz na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres do 31 grudnia 1998 r.,
- ubezpieczenie rentowe w części finansowanej przez płatnika składek, ubezpieczenie wypadkowe oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od 1 stycznia 1999 r. do 31 grudnia 2001 r.

<sup>46</sup> Art. 28 ust. 3a i 3b ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

<sup>47</sup> Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z 31 lipca 2003 r. w sprawie szczegółowych zasad umarzania należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne (Dz.U. nr 141, poz. 1365); dalej: rozporządzenie w sprawie szczegółowych zasad umarzania należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne.

<sup>48</sup> Ustawa z dnia 18 grudnia 2002 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. nr 241, poz. 2074, z późn. zm.).

<sup>49</sup> Ustawa z dnia 30 sierpnia 2002 r. o restrukturyzacji niektórych należności publicznoprawnych od przedsiębiorców (Dz.U. z 2002 r. nr 155, poz. 1287, z późn. zm.).

Dyrektor oddziału ZUS, działając jako organ egzekucyjny, w uzasadnionych przypadkach, opierając się na ustawie o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, może umorzyć w całości lub w części przypadające na jego rzecz koszty egzekucyjne<sup>50</sup>. Przepisy powyższej ustawy wskazują zamknięty katalog przesłanek<sup>51</sup>. Pozytywna decyzja może zostać podjęta jedynie w sytuacji, gdy organ egzekucyjny stwierdzi nieściągalność od zobowiązanego dochodzonego obowiązku lub gdy wykaże on, że nie jest w stanie ponieść kosztów egzekucyjnych bez znacznego uszczerbku dla swojej sytuacji finansowej. Za umorzeniem przemawia ważny interes publiczny lub gdy ściągnięcie tylko kosztów egzekucyjnych spowodowałoby niewspółmierne wydatki egzekucyjne.

W powyższych przypadkach za dzień udzielenia przedsiębiorcy pomocy *de minimis* będzie uznany dzień wydania przez ZUS pozytywnej decyzji lub postanowienia organu egzekucyjnego.

## Udzielanie ulg na należności z tytułu składek

Zakład Ubezpieczeń Społecznych może na wniosek dłużnika odroczyć termin płatności składek oraz rozłożyć niepłacone składki na raty, uwzględniając możliwości płatnicze dłużnika oraz stan finansów ubezpieczeń społecznych<sup>52</sup>. Przedsiębiorcy udzielana jest pomoc publiczna w dniu podpisania umowy o zastosowanie ulgi.

Organ egzekucyjny – dyrektor oddziału ZUS – ze względu na ważny interes zobowiązanego na podstawie ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji może rozłożyć na raty zapłatę przypadających na rzecz tego organu kosztów egzekucyjnych. Dniem udzielenia pomocy *de minimis* będzie w tej sytuacji dzień wydania postanowienia organu egzekucyjnego o rozłożeniu kosztów egzekucyjnych na raty<sup>53</sup>. Pomoc *de minimis* w następstwie udzielanych ulg bądź umarzanych należności z tytułu składek umożliwi utrzymanie się na rynku tym przedsiębiorcom, którzy w normalnych warunkach rynkowych nie mieliby szans na dalsze prowadzenie działalności gospodarczej.

## Pomoc *de minimis* udzielona przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych w latach 2016, 2017 oraz 2018

Analiza informacji o udzielonej pomocy *de minimis* przeprowadzona w oparciu na danych pobranych z Systemu Monitorowania i Harmonogramowania Pomocy Publicznej (SHRIMP) wskazuje na wzrost wartości pomocy przyznawanej przedsiębiorcom przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych. W tabeli 1 ujęto kwoty pomocy *de minimis* z lat 2016, 2017 i 2018 (brutto w złotych). Wartość pomocy wyrażana jest poprzez ekwiwalent

50 Art. 64e § 1 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

51 Art. 64e § 2 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

52 Art. 29 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

53 Art. 64f ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

dotacji brutto, przy czym jej wysokość jest skutkiem selektywnego wsparcia udzielonego przedsiębiorcom przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych ze środków państwowych, przyznanego na warunkach, które wzmocniły pozycję beneficjentów pomocy względem pozostałych podmiotów konkurujących na rynku. Wsparcie to miało miejsce w indywidualnych sprawach, na podstawie przepisów ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji w następstwie m.in.: rozłożenia na raty należności z tytułu składek, odroczenia terminu płatności składek, umorzenia należności z tytułu składek, umorzenia lub rozłożenia na raty kosztów egzekucyjnych.

**Tabela 1.** Wartość pomocy publicznej *de minimis* brutto (zł)

	Wartość pomocy brutto (w zł)		
	2016	2017	2018
Ustawa z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych			
odroczenie terminu płatności składek	913 619,32	1 035 701,37	1 911 347,66
rozłożenie na raty należności z tytułu składek	139 141 292,44	154 451 096,79	175 588 398,79
umorzenie należności z tytułu składek	92 957,96	224 195,69	21 840,44
Ustawa z 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji			
rozłożenie na raty kosztów egzekucyjnych	1 247 742,47	1 622 464,41	1 924 747,33
umorzenie kosztów egzekucyjnych	980,77	2 062,10	0,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych wygenerowanych w formie raportów z aplikacji SHRIMP 11 sierpnia 2020 r.<sup>54</sup>

Z danych zawartych w tabeli 1 wynika, że pomoc *de minimis* udzielona przedsiębiorcom przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych od 2016 do 2018 r. wykazuje tendencję zwykłą. Wartość tej pomocy, która jest wynikiem wydania decyzji o umorzeniu należności z tytułu składek, w 2018 r. wykazuje tendencję spadkową w porównaniu z wartością w 2016 i w 2017 r. W razie pomocy *de minimis*, która została przyznana w następstwie udzielenia ulg egzekucyjnych w postaci rozłożenia na raty kosztów egzekucyjnych, zauważalny jest trend świadczący o jej zwiększeniu. Podsumowując informacje zestawione w tabeli 1, można zauważyć trend, który wskazuje na wzrost pomocy *de minimis* udzielonej przez ZUS. W analizowanych okresach najwyższą wartość brutto w złotych osiągnęło to wsparcie, które jest następstwem zastosowanej ulgi obejmującej rozłożenie na raty należności z tytułu składek i kosztów egzekucyjnych. Pozytywną tendencję widać

<sup>54</sup> Rozporządzenie Rady Ministrów z 7 sierpnia 2008 r. w sprawie sprawozdań o udzielonej pomocy publicznej, informacji o nieudzieleniu takiej pomocy oraz sprawozdań o zaległościach przedsiębiorców we wpłatach świadczeń należnych na rzecz sektora finansów publicznych (Dz.U. z 2016 r. poz. 1871).

też w ramach ulgi – odroczenia terminu płatności składek. Działania podejmowane przez ZUS w zakresie zwiększenia poziomu objęcia dobrowolnymi formami spłaty należności z tytułu składek chronią stan finansów publicznych oraz przyczyniają się do wzrostu wartości pomocy publicznej przyznawanej polskim przedsiębiorcom.

## Zakończenie

Pomoc publiczna w rozumieniu TFUE polega na wsparciu finansowym przedsiębiorców, które związane jest z wykorzystaniem środków publicznych. Udzielenie takiej pomocy może nastąpić w sytuacji, gdy spełnione zostały łącznie następujące warunki: korzyść, jaką otrzymuje beneficjent pomocy, musi pochodzić z zasobów państwowych, przy czym nie jest istotne, czy będzie ona polegała na wydatkowaniu środków finansowych, np. w formie dotacji, czy na zmniejszeniu dochodów państwa, np. przez umorzenie należności. Specyficzną cechą pomocy publicznej jest jej selektywny charakter, co oznacza przyznanie jej w takiej formie, która prowadzi do uprzywilejowania niektórych przedsiębiorców, przy czym występuje element uznaniowości podmiotu jej udzielającego. Ocena wystąpienia przesłanki zakłócenia lub groźby zakłócenia konkurencji dokonywana jest przez pryzmat określonego, relewantnego rynku. W tym przypadku analizie podlega pomoc, która wzmacnia pozycję jednego przedsiębiorcy względem pozostałych. By zakwalifikować wsparcie państwa jako pomoc publiczną, konieczne jest również zbadanie, czy może mieć ono wpływ na wymianę handlową pomiędzy krajami członkowskimi.

Pomoc *de minimis* to szczególnie rodzaj wsparcia udzielanego przez państwo podmiotom prowadzącym działalność gospodarczą. Należy podkreślić, że nie spełnia ono wszystkich kryteriów określonych w art. 107 ust. 1 TFUE i w związku z tym nie podlega procedurze notyfikacji Komisji Europejskiej. Zakład Ubezpieczeń Społecznych udziela pomocy *de minimis* przedsiębiorcom m.in. w ramach ulg lub umorzeń. Każdorazowo przeprowadzana jest analiza przesłanek pomocy, które wymieniono w art. 107 ust. 1 TFUE. Należy dodać, że polskie przepisy sprzyjają objęciu tym wsparciem większej liczby przedsiębiorców.

Z punktu widzenia ZUS wzrost wartości udzielanej pomocy *de minimis* oceniany jest pozytywnie, gdyż jest wynikiem objęcia dobrowolnymi formami spłaty nieopłaconych należności z tytułu składek, bez konieczności dochodzenia ich w formie egzekucyjnej. W razie wyrażenia przez ZUS pozytywnej decyzji o przyznaniu ulgi korzyść dla przedsiębiorcy wiąże się z regulowaniem należności z tytułu składek bez powstawania kolejnych odsetek za zwłokę oraz dodatkowych obciążeń w postaci kosztów egzekucyjnych. Niebagatelny wpływ na wzrost objęcia przez ZUS różnymi formami ulg coraz liczniejszej grupy przedsiębiorców oraz wyższej kwoty składek, a w konsekwencji zwiększenia wartości pomocy *de minimis* w latach 2016, 2017 oraz w 2018 miała zmiana przepisów ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, która wprowadziła możliwość rozłożenia

na raty oraz odroczenia terminu płatności należności z tytułu składek finansowanych przez ubezpieczonych niebędących płatnikami składek.

Podsumowując powyższe rozważania, warto dodać, że korzyści, które wynikają z udzielenia przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych wsparcia w formie pomocy *de minimis*, mają znaczący wpływ na polepszenie kondycji finansowej przedsiębiorstw będących beneficjentami tej pomocy w Polsce.

*Julita Jezierska*  
*Departament Realizacji Dochodów*  
*Zakład Ubezpieczeń Społecznych*  
*Instytut Pracy i Spraw Socjalnych (program doktorancki)*

## ŹRÓDŁA

- Kogut-Jaworska M., *Pomoc de minimis i jej szczególna rola w systemie pomocy publicznej w Polsce*, „Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu. Finanse na rzecz zrównoważonego rozwoju” 2015, nr 437.
- Kogut-Jaworska M., *Pomoc publiczna i jej szczególne znaczenie w systemie wsparcia publicznego w Polsce*, „Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu. Finanse Publiczne” 2016, nr 451.
- Kosikowski C., *Komentarz do art. 9 ustawy o finansach publicznych*, stan prawny na 1 maja 2011 r., LEX elektroniczny.
- Kozuch M., *Prawne i finansowe ujęcie pomocy publicznej [w:] Pomoc publiczna. Doświadczenia wybranych sektorów gospodarki*, Kraków 2017.
- Nazaruk P., *Komentarz do art. 43(1) Kodeksu cywilnego*, stan prawny na 1 maja 2014 r., LEX elektroniczny.
- Tomaszewska A., *Pomoc publiczna w świetle prawa wspólnotowego [w:] Studia Biura Analiz Sejmowych Kancelarii Sejmu. Wybrane problemy wspierania przedsiębiorstw w Polsce*, nr 16.
- *Wybrane problemy wspierania przedsiębiorstw w Polsce*, red. G. Gołębiowski, A. Zygierewicz, Warszawa 2008.

## Public aid granted to entrepreneurs by the Social Insurance Institution

The article presents the forms of aid provided by the Social Insurance Institution (ZUS) to entrepreneurs in cases where entrepreneurs apply for a suspension of subscription arrears, their division into installments or payment postponement to a later date. Based on the applicable law, the above applications, considered by the Social Insurance Institution or the Director of a Social Insurance Institution branch and operating as an executive authority, are subject to analysis in terms of granting public aid. State aid statistics and legislation are provided as of December 31, 2019.

The provision regulating the rules for granting public aid in the Member States of the European Union is the provision of art. 107 par. 1 of the Treaty on the Functioning of the European Union, which contains the basic principle applicable in the Community's competition law, *i.e.*, a general prohibition on the granting of public aid in any form which threatens the competition and breaches the provisions of the Common Market in terms of violating trade exchange.

**Key words:** *de minimis* aid, public aid, remission of receivables, social insurance contributions, distribution of the contributions for installments